

Skovens vampyr

Det er højsæson for skovflåter, men nu ingen panik - skovflåten er til at tale med, blot midlerne er de rigtige

Af Jens Knudsen, dyrlæge
redak@sondagsavisen

En tur i det grønne med hunden er en af forårets store glæder. Men vær på vagt overfor på de små ubudne gæster - flåterne - som hunden måske har med hjem.

For nok har de fleste hunde og katte en modstandskraft overfor de bakterier - borrelia-bakterien og Ehrlichia - som flåten bringer med sig.

Men det er ikke ualmindeligt, at mennesker bliver syge efter et flåteangreb. Begge bakterier giver influenzalignende symptomer, hvor borrelia-bakterien også giver sygdomme i nervevævet bl.a. med lammelser eller krampe.

Hvis du opdager en skovflåt, der har sat sig fast på dit kæledyr - eller dig selv - fjerner du den bedst enten ved et jævnt træk med to fingre eller med en flåttang, som griber omkring flåten, der herefter

Det er godt med en tur i skoven for både menneske og dyr. Men tjek hunden for skovflåt. Det lille dyr er for det meste ufarligt for dyret, mens mennesker reagerer stærkere. Scanpix/Nordfoto

langsomt drejes af. En flåttang kan købes billigt hos de fleste dyrlæger eller på apoteket.

De gamle husråd med neglelak, margarine, nulren og hvad man ellers kunne finde på, må frarådes. Smitten fra flåten overføres med spyttet, og margarine, neglelak og lignende kan få flåten til at kaste

Ny i avisen

Dyrlæge Jens Kai Knudsen (foto) og hans kollega Anders Christiansen, begge fra Næstvedegnens Dyrlæger med klinikker i Næstved og Skelby, vil frem over en gang om måneden skrive om vores kæledyr. Dyrlægeklinikken arbejder primært med hobby/kæledyr - dvs. hunde, katte, kaniner, frittter, hamstere, fugle og heste. Klinikken har også et fast samarbejde med 'Afdærdcenteret et glad hundeliv' ved Irene Jarnved. Jens Kai Knudsen og Anders Christiansen skriver om aktuelle emner. Har du gode forslag, er du velkommen til at sende dem på redak@sondagsavisen.dk

Flåtens madskål

Når flåten skal indtage et blodmåltid laver den sin egen madskål ved at grave en fordybning i huden. Her sætter den sig fast de følgende dage, mens den optager det blod og vævs-væske, som kroppen udskiller. Flåten spytter i mæden, og det er det der gør, at flåten bringer smitte med forskellige bakterier videre til værten - din hund eller dig selv.

Flåtens angreb

Når en flåt skal have et af dens livs 3 blodmåltider kravler den op i toppen af et græsstrå eller lignende og sætter sig til at vente. Når så et dyr eller menneske kommer forbi, springer den på. I løbet af det første døgn tid laver flåten så sin madskål og begynder herefter at spise.

hovedet kan lave en lokal betændelse, eventuelt en byld. Det eneste du kan gøre er at rense området 2-3 gange daglig med sæbevand og holde øje med, at det ikke hæver meget op.

Rødme i en 5-krone stort område indikerer nemlig mere end blot lokal irritation. Ser du dets skal du søge dyrlæge - eller læge, hvis det er på dig selv.

Den røde hævelse skal du også reagere på, selvom flåten ikke er knækket. Det er nemlig et tegn på, at dit dyr - eller du selv - er smittet med borrelia.

Hvis man bor eller færdes i skove og på marker, er det oplagt at gøre noget for at undgå, at flåterne springer på kæledyret.

Ved at forebygge nedsætter man risikoen væsentligt for at hunden eller katten slæber flåter med hjem. Man skal primært bekæmpe flåter for at begrænse flåtens tilstedeværelse i de nærmeste omgivelser og ikke så meget af hensyn til dyret. Mennesker er som nævnt langt mere følsomme overfor sygdommene end dit kæledyr!

Der findes to midler, der bekæmper flåterne på hunde. Det ene er 'Frontline pour on' og det andet er 'Exspot pour on'. Begge midler dryppes på, typisk i nakken og fordeles sig så selv herefter over hele kroppen. Exspot tåles ikke af katte, så til katten har du kun en mulighed, nemlig Frontline. Midlerne virker flåtdræbende 3-4 uger efter en behandling.

E Mail:
Leif.skive@udeoghjemme.dk

DIT Hælored

Praktiserende Læge
Leif Skive
Ude og hjemme

Vigerslev Allé 18 2500 Valby

Lægebrevkassen

Min dag på klinikken 3/9 -03

Levende knop på ryggen

- Jeg har fået en underlig, lille knop på den ene skulder. Jeg synes ikke, jeg har haft den før, sagde 52-årige Jens i telefonen.

- Hvordan ser den ud?
- Jeg har lidt svært ved at se den, for den sidder omme på ryggen, men den er lidt øm.

- Jeg bliver nødt til at se den, før vi kan gøre noget ved det. Det kan være, du har fået en betændt talgkirtel.

Jens kom op samme dag i vores åbne konsultation. Han havde hverken en "knop" eller en betændt talgkirtel. Han havde en skovflåt på ryggen. Og den havde sat sig godt fast - dybt nede i huden.

- En skovflåt! Er det ikke farligt?

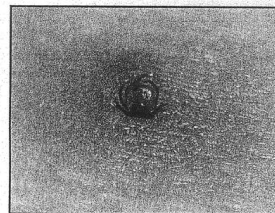
- Som regel er det en fredelig affære, men ca. 15 procent af flåterne er inficeret med en bakterielignende organisme, der hedder borrelia. Hvis den overføres til mennesker, kan det give forskellige symptomer.

- Skal jeg så have penicillin?

- Nej, det er ikke nødvendigt. Denne flåt er ganske lille, så den har ikke siddet så længe endnu. Derfor er risikoen for overførsel af borrelia meget lille. Risikoen stiger, når flåten har siddet i et døgn. På det tidspunkt vil den være på størrelse med en ært på grund af det blod, den har suget.

- Har du fjernet den?
- Nej, ikke endnu. Men nu tager jeg godt fat om den med en pincet, drejer en kvart omgang og trækker den ud med et ryk.

Den kom ud i ét stykke. Det sker ikke altid, men selv om

der sidder et lille stykke af munddelene tilbage, skal man blot afvente, at det kommer ud af sig selv.

- Hvad nu? Hvordan ved jeg, at jeg ikke har fået den bakterie?

- Du skal holde øje med stedet. Der er altid lidt rødme bag efter, men det skal forsvinde i løbet af få dage. Hvis der udvikler sig et langsomt voksende, rødviollet udslæt, skal du komme igen. Det samme gælder, hvis du får uforklarlige symptomer i de næste par måneder. I sjældne tilfælde kan der komme alvorlige symptomer fra nervesystemet.

Naturligvis

DØD OVER SKOVFLÅTEN

Mange er bange for skovflåter, da de små bæster kan overføre borrelia-bakterier, som kan give hjerteproblemer og lammelser i bl.a. ansigtet. Nu er der også kommet en anden bakterie til, ehrlichia, som vi ikke kender så meget til. Heldigvis har vores nabolande længe haft Flåtspray og Flåtfjerner, og produkterne kan nu købes i Danmark på apoteker og hos Matas.

Flåtspray sprøjtes i et tyndt lag på ben og andre udsatte steder før skovturen, og virker ved nærmest at

skjule kropstemperatur, hudfugtighed og duftmærker, som flåterne tiltrækkes af. Produktet virker i op til seks timer, også selv om man sveder på en rask joggetur gennem skoven.

Hvis man ikke benytter flåtspray - eller alligevel får en ubuden gæst på besøg - kan Flåtfjerner anvendes. Midlet dryppes på flåten og det tynde olielag vil lukke flåtens åndehuller, så den efter 10-20 minutter bliver tvunget til at slippe sit tag. På flasken er der en grundig instruktion.

Midlet er nemt at anvende, for enten vil flåten selv falde af, eller du kan fjerne den med en pincet. Du behøver ikke at anvende en flåttang, og de to midler er i praktiske små flasker lige til at stikke i lommen.

Er du i tvivl, om du har fået en skovflåt, så gå til læge med det samme. For jo hurtigere du kommer i behandling, jo større er chancen for, at du ikke får symptomer fra de små irriterende kryb...

De to produkter er fra Pharma Vest, der oplyser nærmeste forhandler på telefon 70 25 11 16

Marianne Palm

• Naturmedicin • Urter • Helsetips

INDLAND

WEEKENDVEJRET: FORTSAT SOMMER

■ Både ferierende og andre kan glæde sig over, at de seneste dages sommervejr fortsætter i weekenden, selv om solen nok ikke vil skinne hele tiden. Det bliver under alle omstændigheder en lun weekend. Temperaturerne kommer op på 28 grader. Vejret har, som Danmarks Meteorologiske Institut siger i sin vejrudsigt, stabiliseret sig til denne weekend, men allerede mandag kan der ventes flere byger. (ritzau)

POLLENTAL

Bynke1
Græs9

Skovflåt-sygdomme kan undgås

SOMMERPLAGE: Det lille dyr kan fremkalde alvorlig sygdom, men det kan også bekæmpes

Af Ritzaus Bureau

Når skovflåten, også kaldet en tæge, lander på familien på skovtur eller familiens hund, skærer den sig gennem sit offers hud med sine knivskarpe kæber og sænker sine munddele med modhager ned i såret. Langsomt suger den sig stor og tyk af blod, der får dens bagkrop til at svulme. Hvis ikke den fjernes inden et døgn, kan den overføre bakterierne borrelia og encephalitis til sin vært.

Men selv om skovflåten nu har kæberne dybt begravet i et festmåltid af blod, kan den nemt fjernes.

– Bare skrab den væk med en negl, et barberblad eller en pincet, så slipper den, siger Frank Jensen, forsker ved Naturhistorisk Museum i Århus.

Der er mange teorier om, hvordan man bedst fjerner en skovflåt. Frank Jensens egen

favorit er at opvarme en nål, til den er hvidglødende og så placere nålens ene ende på den lille mide.

Brug et lagen

Skovflåten sidder oftest ydest på græsstrå eller på buske, hvorfra den nemt kan hoppe på et par bare sommerben. Men den direkte invitation kan også undgås.

– Træk et lagen roligt over græsset og buske. Flåten vil springe direkte på, og hvis det er et lyst lagen, kan man se dem med det samme, siger forskeren.

Han anbefaler desuden at klippe græsset i stikanter, så ingen græs rager ind over en sti og giver godt afsæt for en mide. Han anbefaler, at man tager nogle gummistøvler og et par lyse bukser på, hvis man skal ud i højt græs, for så kan dyrene ses og nemmere fjernes.

Skovflåten - lille og let at overse, men farlig hvis man ikke passer på.

FOTO: SCANPIX/NORDFOTO

FAKTA

GODE RÅD MOD SKOVFLÅTEN

- Træk et hvidt lagen over græs og buske. Flåten springer på lagnet, når det bevæger sig forbi.
- Tjek tøjet efter en gåtur for flåt, så de ikke transporteres indenfor, hvor de kan springe på andre i familien.
- Spis hvidløgskapsler.
- Gode råd til at få skovflåten væk:
- Skrab den væk med en negl eller et barberblad.
- Fjern den med en speciel tægetang, der bl.a. kan købes på apoteket.
- Hold en hvidglødende nål på dens krop.

DEN FRYGTEDE SYGDOM

Borreliose

■ Bakterien borrelia giver sygdommen borreliose og kan medføre kraftige lammelser. Det bedst kendte offer for borreliose er Mimi Jakobsen, der var leder for CD, da hun blev lammet i den ene side af ansigtet.

Sygdommen kan behandles med antibiotika, hvis den opdages i tide. Den afslører sig selv ved at give røde ringe rundt om biddet. Bakterien befinder sig i nogle flåts tarm-system, og efter cirka et døgn bliver den overført via flåtens kæber, der har skåret sig ned i sin vært. Miden er i sig selv ikke farligere end en blodsugende myg.

Bakterien encephalitis, der kun findes i skovflåt på Bornholm, i Sydsverige og i Østeuropa, kan give hjernehindebetændelse og kan også behandles med antibiotika.

Når man kommer hjem, skal man skynde sig at se hinanden efter, og hvis man er alene, så bruge et spejl. Flåten bliver nemlig ikke nødvendigvis der, hvor den lander i første omgang. Den kan godt vandre rundt på kroppen til den finder et passende sted, for eksempel skridtet.

Man må for alt i verden ikke knibe omkring dyret.

– Så risikerer man, at tarme og maveindhold, hvor bakterierne kan sidde, går direkte ind i kroppen, siger Frank Jensen.

Den kan ikke li' hvidløg

Den blodtørstige skovflåt springer i sommervarmen på mennesker og dyr med risiko for at overføre sygdommen borreliose, der kan medføre lammelse, når den sænker kæberne ned i sit offer. Men den lille tæge kan ikke lide hvidløg.

Det er erfaringen fra Ron-

neby Kommune i Sydsverige, hvor kommunens parkarbejdere i tre år har fået hvidløgskapsler for kommunens rening med det resultat, at medarbejderne er sluppet for sygdomme overført af skovflåt.

– Vi har ikke haft et eneste tilfælde af borreliose de tre år, vi har fået hvidløgskapsler, si-

ger Holger Edwardsson, arbejdsleder i kommunens parkafdeling til Ritzau.

Før de 20 fastansatte og 20 sæsonansatte parkarbejdere begyndte at spise hvidløgskapsler, var der tilfælde af borreliose hvert år. (ritzau)